

E. Gangl:

Bedřich Smetana

Ob stoletnici njegovega rojstva.

Smetana je našim největším umělcem národním.

Věstník Sokolský 6, 1924.

Bratje Čechoslovaki se pripravljajo na proslavo stoletnice rojstva velikega sina svojega naroda Bedřicha S m e t a n e, ki je bil rojen dne

3. marca 1824. v Litomišlu. Češkoslovaško Sokolstvo je prejelo poziv, naj se udeleži tega slavja in naj mu da s svojim sodelovanjem značaj in obiležje velikega nacionalnega praznika. Sokolstvo je pripravljeno, da se pokloni spominu in imenu svojega Smetane.

Smetanovo ime je danes znano širom sveta, njegova dela so last vseh kulturnih narodov. Ime in čast svojega naroda je Smetana raznesel preko mej svoje domovine po vsem svetu, da je danes češko-slovaška glasbena umetnost cenjena in uvaževana povsod, kjer imajo zmisel za lepoto in bogastvo glasbene umetnosti. Še tisti, ki so sovražniki Slovanov, se morajo klanjati pred veličino dovršenih del genija našega bratskega naroda!

Smetana je uglasbil osem velikih oper, ki se časovno vrstijo tako: Prodana nevesta, Braniborci v Čehih, Dalibor, Dve vdovi, Poljub, Tajnost, Libuša in Črtova stena. Napisal je pet velikih sinfoničnih pesnitev, ki so: Rikard III., Valensteinov tabor, Hakon Jarl, Má Vlast (Moja domovina) in Praški karneval. Od drugih njegovih kompozicij naj imenujem še najznamenitejšo skladbo: godalni kvartet «Iz mojega življenja» — delo izredne, naravnost klasične lepote, miline in tragike, ki ga je pisal, ko je bil že popolnoma oglušil (kot kapelnik Narodnega divadla v Pragi leta 1874.).

S to obilico in zakladnico umetnin najodličnejših kakovosti in neprecenljive vrednosti si je Smetana otvoril vrata v veliki svet in se uvrstil med prvake glasbene umetnosti svetovnega slovesa. Njegovi ožji rojaki trdijo, da nima češkoslovaški narod niti pesnika niti slikarja, ki bi mu uspelo govoriti narodovi duši o tožbah in nadejlah naroda tako umljivo, jasno in pristno besedo, kakor je to uspelo Smetanovi glasbi. Tega so se Čehoslovaki posebno in popolnoma zavedali zlasti med svetovno vojno, ko je vznesena in zavestna govorica glasov, ki je vanje vrela iz Smetanove Libuše in Vlasti, dajala ponižanim in bednim silo življenja, odpornost in vero v bodočnost. Smetana je bil svojemu narodu v najkritičnejši dobi glasnik njegove samostalnosti, tolažnik njegovih boleti in tožbá.

Kdor je kdaj poslušal Smetanovo sinfonično pesnitev «Má Vlast», kjer mojster opisuje lepoto, čast, ponos in slavo rodne zemlje; komur so kdaj udarjali na sluh mogočni akordi pihal nacionalnega motiva iz Libuše — ta tega nikoli ne pozabi. To je tako veličastno, tako ogromno, a obenem tako preprosto in tako domače, da ti objame dušo neizrekljivo čuvstvo blaženosti, vzhičenja in samozavesti, kakor da v glasovih, ki jih poslušáš, govori tudi tvoj glas, da v njih trepeče tudi tvoja pesem in v njih drhti tudi tvoje srce.

Zakaj tako? Smetanova umetnost je črpala svojo lepoto in mogočnost edino iz globin, svetosti in tajnosti narodove duše, a vnos in zalet ji je dajala magična sila domovinske ljubezni, ki edina zmaguje vse zapreke in ustvarja trajna dela! Smetanova umetnost je umetnost narodna, odjek čuvstvovanja in mišljenja vseh plasti naroda, narodu umljiva, dostopna njegovi preprosti, nepokvarjeni duši, zajeta v njej in iz nje spočeta, dvignjena do nebotične višave, a zopet zravnana v mirnotekočo gladino sladke, mile in nežne domačnosti...

Zato je Smetana umetnik prvega reda, zato je buditelj svojega naroda. V njegovem imenu buče Libušine fanfare, v njegovem imenu bobni in se peni Vltava, gromovito kliče narodu iz zvestih duš: Má vlast, má vlast!...

Istodobno, ko je ustvarjal Smetana svoja največja dela, je klical naš Tyrš svoje rojake pod sokolski prapor, da mobilizira fizično in mo-

ralno moč svojega naroda in pokaže Slovanom pot k samobitnosti, samozavesti, razvoju, napredku in združitvi! Smetanove umetniške duše ni podedoval nihče — edina in ena je ostala narodu svojina. Tyrševo poslanstvo se je razlilo kot nebeška rosa med stotisoče in milijone slovanskih rodov, ki iz Tyrševe duše srkajo novo življenje, služoč sokolski ideji kot hlapci in apostoli...

Smetana je gledal le početek Tyrševega dela. Umrl je 12. maja 1884. v blaznici v Pragi. Lepoto, srečo in tragedijo lastnega življenja opisuje sam v skladbi «Iz mojega življenja».

Učenci in bratje Tyrševi uživamo in umevamo umetnost Smetanovo, saj je tudi našemu življenju glavni motiv in naših duš klic edine strasti in nezmanjšanega ponosa: Má vlast, má vlast, má vlast...

France Ahčin:

Naraščajski znak

Natečaj, ki ga je razpisal JSS. v svrhu pridobitve osnutkov za naraščajski znak, je zaključen. Izbran je tudi že umetniški predlog za tak znak ter je upati, da se kmalu uresniči vroča želja sokolskega naraščaja širom naše domovine, da si pripne na svoja prsa viden znak, s katerim bo izpričeval svojo pripadnost k sokolski družini.

V stremljenju, da se v vesoljnem Sokolstvu tudi vnanje čim najbolj dokumentira enotnost Sokolstva, si je prizadevalo starešinstvo dati jugoslovenskemu sokolskemu naraščaju znak, kakršnega že nosijo tisoči čeških sokolskih naraščajnikov. Ni pa bila istega mnenja zagrebška sokolska župa. Ta je stavila predlog za nov znak, različen od češkega, ki bi tudi po svoji podobi bolje odgovarjal namenu. Kolikor tudi je brat podstarosta E. Gangl na odborovi seji v Ljubljani dne 28. januarja 1923., branil predlog starešinstva, navajajoč gornje razloge, se je sedaj zbrani odbor vendarle izrekel za predlog zagrebške župe, posebno ko je delegat, starosta zagrebške sokolske župe, brat dr. Gavrančič obvezno izjavil, da stavi ta župa na razpolago 5000 Din v svrhu, da se razpiše natečaj za predložitev načrtov za znak. Tekom debate se je predlog razširil in izpopolnil tako, da se predlaga ČOS., da skupno z nami razpiše natečaj za načrt skupnega novega znaka za naraščaj obeh zvez. S tem sklepom je slednjič soglašala tudi ČOS. ter je starešinstvo JSS. razpisalo tudi gmotno zasiguran natečaj.

Konkurence se je udeležilo nepričakovano veliko število naših oblikujočih umetnikov, pa tudi drugi, ki sicer po svojem poklicu ne pripadajo k umetniškim krogom, so si prizadevali, da z nasveti in risbami pomagajo natečaju do čim najboljšega uspeha. Ti nasveti in risbe se sicer niso mogle upoštevati, ker predlogi niso odgovarjali v razpisu stavljenim pogojem, vendar zaslužijo, da se omeni pohvalno dobro voljo njihovih avtorjev.

Ob razpisanem terminu, 30. novembra 1923., je bilo vposlanih 20 predlogov v mavčnih odlivkih in 14 risb in nasvetov.

Lepa udeležba, če primerjamo udeležbo na prejšnjih podobnih natečajih, obenem pa razveseljivo dejstvo, da se z našo idejo že bavijo tudi oni umstveniki, ki do sedaj niso pokazali baš mnogo zanimanja za Sokolstvo. Razveseljivo pa je tudi dejstvo, da so se natečaja udeležili umetniki iz vse kraljevine. Z žalostjo se mora sicer ugotoviti, da

se od zagrebških umetnikov ni udeležil konkurence niti eden. Po večini so zastopani slovenski kiparji: Lojze Dolinar (s 3 predlogi), Tine Kos (z 1 predlogom), prof. Svitoslav Peruzzi (z 1 predlogom, živeč sicer v Splitu), Drago Vahtar (s 3 predlogi), prof. Franc Ravnikar (z 1 predlogom), prof. Anton Sever (z 2 predlogoma), Ivan Napotnik (s 3 predlogi), A. Ropret (z 1 predlogom) in Fr. Berneker

Osnutek Ilije Kolarovića.

(z 1 predlogom); iz Sarajeva se je udeležil Pavle Haje (z 1 predlogom), iz Kragujevca Karmelo Štambuk (z 2 načrtoma), iz Paraćina Ilija Kolarović (z 1 načrtom). Risbe sta vposlala dva Rusa, po imenu sodeč, inženjer Vladimir Antonov iz Kumanova in J. Skljarenko iz Ljubljane ter akad. slikar Miodrag Petrović iz Beograda; iz Sremske Mitrovice je dospel predlog (risba z nasvetom) pod šifro Le Fancon.

Jury, ki je ocenila osnutke je bila sestavljena iz dveh članov staršinstva (bratov Josipa Čobala in podstaroste E. Gangla), dveh

članov saveznega tehničnega odbora (bratov Ahčina in Poženela) ter zastopnika zagrebške župe br. Dušana M. Bogunovića. Predsedoval je tej jury savezni starosta br. dr. Vladimir Ravnihar.

Odposlane predloge je na prošnjo saveznega starešinstva presodil tudi odbor Strokovnega združenja jugoslovanskih oblikujočih umetnikov na svoji seji 5. januarja 1923., pod predsedstvom akad. slikarja Riharda Jakopiča (člani tega umetniškega sosveta JSS. so bili arhitekt Josip Costapera, prof. I. Šantel ter akadem. slikarja A. Kos in

Lojze Dolinar: Bodočnost.

I. Vavpotič). Jury ni imela lahko nalogo, ko je izmed tolikih in dobrih predlogov izbrala osnutek kiparja Ilije Kolarovića iz Paraćina (sedaj v Svilajnac), katerega prinašamo v sliki na strani 20. Upodobljena misel, da je prava vzgoja narodovega naraščaja mogoča le pod okriljem Sokolstva in s sokolsko telovadbo, kakor temeljnim sredstvom te vzgoje, priča, da se je umetnik poglobil v bistvo naše ideje. Z enostavnimi sredstvi je ta misel dobro izražena. Tudi umetniški sosvet je temu predlogu določil prvo mesto izmed vseh vpslanih, kakor z idejnega tako s strokovnega stališča. Nasvetoval je pač nekatere tehnične in plastične predelave načrta. Po odpravi teh tehničnih pogreškov bo prejel naš naraščaj lep, umetniško oblikovan,

ideji in namenom odgovarjajoč znak, ki mu ga je predvsemi ustvaril starosta sokolske župe zagrebačke, br. dr. Oton Gavrančič s tem, da je ne le zagotovil razpisano nagrado, temveč jo tudi sam iz lastnih sredstev izplačal. Za ta plemeniti čin je jury na predlog br. Bogu-

Tine Kos: Zvestoba.

noviča slenila pokloniti br. dr. Gavrančiču umetniško izdelano plaketo izbranega osnutka.

Od ostalih osnutkov, katerih vseh ne moremo priobčiti, naj bodo omenjeni podrobneje oni predlogi, katere je jury priporočala v nakup. So to predlogi «Sarajevo» Pavla Hajla, «Plamen» Franca Ravnikarja, «Triglav I» Dragota Vahtarja, «Bodočnost» in «Sokol zmagovalec» Lojzeta Dolinarja, «A. S. I» in «A. S. II» Antona Severja,

predlog Svitoslava Peruzziija in «Zvestoba» Tineta Kosa. (Slike pri-
našamo samo od osnutkov «Bodočnost» in «Zvestoba»).

V nekaterih osnutkih so avtorji dobro, da celo izvrstno upodobili
cilj sokolske vzgoje (Sarajevo: sokolska družina, Sokol zmagovalec),
s katero vzgojo pa je začetni že pri narodovem naraščanju (Bodočnost).
Po špartansko vzgojen narodov naraščaj pa je tudi porok boljše
bodočnosti Slovanstva (Peruzziijev predlog). «A. S. I» in «A. S. II»
imata upodobljeno enako misel, kakor nagrajen osnutek: prava vzgoja
narodovega naraščaja po sokolskih vzorih in pod njenim okriljem.
Silno hrepenenje narodovega naraščaja more utešiti le sokolska misel,
upodablja predlog «Zvestoba». V «Plamenu» je izražena misel, da
more le oni narodov naraščaj (upodobljen v brstečem popju sokol-
skega drevesa) očuvati sveti ogenj domovinske ljubezni, ki je odgojen
po načelih nesmrtnih ideje dr. J. Miroslava Tyrša (na narodnem žrtve-
niku dvigajoč se plamen, v katerega zublji se blesti ime Tyrš).
Predlog «Triglav I» ponavlja znani dvoglavi relief ustanoviteljev
Sokolstva bratov Fügnera in Tyrša. Umetnik ga sam tolmači, in sicer:
naraščaj čuvaj spomin teh vzorov.

Ostalih osnutkov naj se dotaknem samo v toliko, da omenim, da so
v nekaterih predlogih sicer dosti dobre misli, izražene pa tako, da,
ali niso prikladne za znak ali se po obdelavi predmeta ne morejo
smatrati za umetnost.

Vsem, ki so dobre volje pripomogli do tako lepega uspeha, zlasti
pa onim, ki so se udeležili natečaja, bratsko priznanje.

S. Vrdoljak:

O potrebi stručne spreme za prednjaka

Poznata je borba između pristaša švedskog telesnog sustava i ne-
mačkog, koji, jer su sprave iste, ima mnogo zajedničkog s našim.
Ova borba tako se zaoštrila, da su u nju posegli i stručnjaci svetskog
glasa: Lagrange, Tissié u Francuskoj, Mosso u Italiji odlučni su po-
bornici švedskog sustava. Rothstein u Nemačkoj izazivlje napadajima
na turnerski sustav u prilog švedskom silnu buru u turnerskim redo-
vima. Njega ušutkava poznati fiziolog E. Du Bois-Reymond činjeni-
cama u prilog turnerskom. U Belgiji dr. Albert Kaisin pristaša je
švedskog sustava. Interesantno je do kakvog zaključka dolazi on u
pogledu vežbanja na nekojim našim spravama:¹ «Presque tous les
appareils de suspension (vis): les barres fixes (preča), les barres
parallèles (ruče), le trapèze, les anneaux (karike) doivent être
complètement délaissés; la physiologie représentée par les Mosso,
Lagrange, Tissié, etc., les a condamnés, parce que d'abord, ils font
aux exercices des membres supérieurs une part prépondérante, tout
à fait disproportionnée avec la force et les fonctions naturelles de
ces membres, parce que la résistance qu'ils opposent, est constante
dans sa direction et toujours égale au poids du corps (ce qui, en
beaucoup de cas, est excessif), parce que, enfin, ils ne permettent

¹ Dr. Albert Kaisin: Essai critique de la gymnastique suédoise.

que des positions et des mouvements dont beaucoup gênent les fonctions de l'appareil respiratoire.»²

Glasoviti dr. F. A. Schmidt, duboki poznavac jednog i drugog sustava, promatra ih objektivno i mnenja je, da su svi ti napadaji na nemački sustav, a navlastito, što se tiče školske telovežbe, neopravdani, jer napadači nisu bili dovoljno upućeni u razvoj iste.

Baš te tako napadane naše sprave pružaju nam široko i najprikladnije polje za takovu telovežbu, kod koje se usavršavaju nervi, koja kod švedske nije ni izdaleka tako razvijena. K ovomu dolazi privlačivost naših sprava, osobito za decu, pa i odrasle. Privlačiva vežba pobuđuje raspoloženje, a ovo igra veliku ulogu kod razvoja i usavršavanja psihičkih osebina, koje postizavamo telovežbom, a takova vežba, raspoloženje, je i radi toga umestna, jer se njome zadovoljava jedna naravna potreba (Claparède).

Dr. F. A. Schmidt je toliko objektivna, da priznaje vrednost švedskog sustava za pravilni razvoj rastućeg tela. On preporučuje, da se u svaku gombaonu uz naše sprave, postavi najmanje švedsku klupu i ribstool. «Kod vežbanja naše dece moramo na to gledati, da vežbe odgovaraju svakoj dobi i da su prikladne, da doprinesu čim uspešnijem postignuću cilja, kojeg ima telesni odgoj školske mladeži. Da li je te vežbe prvi izmislio i upotrebio jedan nemački ili švedski gimnastički veštak, što se stvari tiče, to je svejedno. Ako igde, vredi tu: za decu samo ono što je najbolje.»

Kad mi sve ovo apliciramo na naše prilike i sadanje stanje, možemo iz svega izvući dosta pouke i ušutkati mnoga neumestna predbacivanja sa strane upućenih i neupućenih.

Naš sokolski telesni sustav tako je bogat i raznovrstan, da ga s najvećim uspehom možemo upotrebiti za svaku dobu i spol. Ali treba poznavati telo i dušu vežbača, i imati načina, da se sustav s uspehom provede i upotrebii. To je temelj. Švedski telesni sustav, već u svom početku, promatra najprije čoveka u anatomskoj građi sa svim njegovim fiziološkim procesima, potrebama i nedostacima. Tek onda stvara sprave i vežbe, koje će nedostatke ublažiti ili ukloniti, a potrebe pogodovati, dok se dode do harmonički razvijenog i zdravog tela. I radi toga, ko taj sustav poznaje, lako ga može upotrebiti, jer svaka vežba ima svoju određenu zadaću i svrhu.

Naše sprave nisu građene na tako detaljiranom principu. Nastale su i građene takoder u principu, da svim udovima, trupu i organima pruže mogućnost pravilnog razvoja, koji će nam onda dati harmonično razvijenu celinu, telo. Istina, usled konstrukcije naših sprava nastao je mnogo veći broj raznih vežbi, nego li u švedskom

² «Gotovo sve sprave visa: preča, ruče, viseća preča, karike, treba sasvim napustiti; fizijologija, koju predstavljaju Mosso, Lagrange, Tissié i dr., osudila ih je, prvo zato što pružaju telovežbu, u kojoj prevladuju vežbe gornjih udova u takvoj meri, koja nije u nikakvom srazmeru sa snagom i prirodnim funkcijama tih udova, zato što je otpor sprave stalan u svom smeru i uvek jednak težini tela (što je u mnogim slučajevima preterano), konačno zato što sprave dozvoljavaju samo takve položaje i gibanja, od kojih mnoga ometaju funkcije organa disanja.»

sustavu. Nekoje će imati i malu fiziološku vrednost, ako je se promatra kroz naočare švedskog sustava, ali baš veliki broj ovakovih, na oko bezvrednih vežaba, ima svoju ulogu i važnost u pogledu uticaja na usavršenje nerava, koja također igra veliku ulogu, jer samo sa harmonički razvijenim vanjskim oblicima i unutaršnjim organima nije postignut cilj svestrane telovežbe. Zadaća je prednjaka da sve vidi i izabere prema potrebama i okolnostima.

U švedskom sistemu ima svaka vežba svoju tačno opredeljenu svrhu te je prema tomu broj vežaba dosta ograničen, dok ima u kretnjama našeg tela obzirom na razne kombinacije i sudelovanje raznih mišića toliko raznolikosti, da je broj mogućih kretnjâ skoro neograničen, te bi prema tomu morale biti i vežbe mnogobrojne i raznolike. Tu raznolikost pruža nam naš sistem telovežbe, a prednjak mora da izabire. Za to mu je osobito i u mnogo većoj meri nego švedskom prednjaku potrebno tačno poznavanje opširnog sistema i vežbača, a kod izbora vežbi mora se pored toga obazirati na spol, starost, razvijenost i individualna svojstva svakog pojedinog vežbača i razne druge okolnosti, a sve ovo stavlja našeg prednjaka pred mnogo težu zadaću nego švedskog. I jedino radi ove teškoće pravilnog provadanja našeg sustava i radi malog broja sposobnih prednjaka, nismo mogli doseći uspeha, općenitih, ne pojedinačkih, za kojim ide sokolska telovežba, niti redove vežbajuće dece i odraslih do najmanje zadovoljavajućeg postotka pomnožiti. Koliko ih je samo došlo u naše sokolane s najboljom namerom, da ojačaju svoje telo, uvereni o blagodati vežbe? A nisu ustrajali, jer ih je pogrešna metoda razočarala i odbila. A koliko bi se dece bilo privuklo i za uvek zadržalo, dok im se onaj prirodni nagon za gibanjem nije još umrtvio, da je metoda bila dobra i prednjak sposoban? U jednom društvu na početku bilo je oko 400 dece. Nakon godinu dana oko 40. Deca ohladnela, pobešla, a kod roditelja nastalo ono često susretano nerazumevanje i neraspoloženje prema telesnom odgoju vlastite dece.

I prigovori gore navedenih stručnjaka, koji se i naše kože tiču, ne bi bili opravdani, kad bi se općenito pomnožio broj sposobnih prednjaka. Tako n. pr. prigovor dr. Kaisina nije svagde na mestu, jer mi znamo, da se po svim boljim društvima ima velikog opreza kod izbora i provadanja vežbi na spravama sa rastućom decom i sa odraslim, i jako se kod toga pazi da disanje ne bi štetovalo, izbegavajući zaustavljanje daha kod težih vežaba. Ali takovih je društava mnogo manje od onih, koji toga još neznaju.

Isto tako nije umestan prigovor, da je jedan sat naše telovežbe prenaporan, tamo, gde svaki bolji prednjak zna, kada prestaje obična zamorenost, a počinje pretrudnost.

Ali prigovor, da kod naše telovežbe previše gornji deo tela visi, ne vredi tamo, gde prednjak izborom raznovrsnih vežbi opterećuje mišićje gornjih okrajnina u pravoj meri prema njihovom opsegu i snazi, a više zaposluje veliko i jako mišićje donjih okrajnina.

Iz svega ovoga se vidi, da u našem sustavu i u našoj metodi nema nikakvih nedostataka. Ono, čega nam nedostaje, je dovoljan broj u stvar upućenih i sposobnih prednjaka, koji

bi umeli naš sustav i metodu u praksi savršeno sprovadati. Ako bi mi te prednjake imali, onda bi skoro postali u životu našeg naroda onaj snažni i odlučujući faktor, koji moramo da postanemo u smislu Tyrševih ideala. Mnogobrojni, dobri prednjaci su temelj svega našega uzgoja, zato, braćo, posvećujte svugde, i u društvima i u županima, najveću brigu uzgoju i stručnoj spremi prednjaštva!

ZDRAVSTVO

Do. Majer:

Колера

Домовина колере је Индија, одакле се преноси на суседне покрајине а одатле лађама по свему свету. Ради строгог надзора бродарског промета колера је у Европи врло ретка.

Болест почиње с јаким проливом, болесници очевидно пропадају; кожа је суха, плавичаста, нарочито око очију, усница, прета; очи унале, уста суха; појављују се и грчеви нарочито у слабинама, телесна топлота спада испод нормалне чак и до 32°, глас постане хранив, дисање отежано, срце делује једва осетно. Већ у првим данима болести умиру болесници. Они који преболе тај стадиј лагано се опорављају ако се не појаве компликације, које обично свршавају смрћу.

Колера се појављује у описаном тешком облику; али се појављују и случајеви колере, који протеку као какав обични пролив и врло брзо пролазе. Такви болесници су за разношење колере најопаснији, јер ради лаке форме болести не мисле у опште на колеру и ради тога се не држе обрамбених средстава против ње.

Болесник, који је оболио од колере, мора се строго лучити од здравих људи.

Кад се појави колера негде, треба употребљавати само прокухана јела и пити само прокухану воду.

Пази на чистоћу тела и често пери руке, особито кад долазиш из захода.

PREGLED

O delovanju češkoslovaškega Sokolstva.

Sokolska javnost se je zanimala proti koncu leta 1923. v prvi vrsti za zasedanje raznih centralnih zborov, ki so se vršili v jeseni.

Dne 10. novembra so imeli sestanek uredniki sokolskih listov. Seja to pot ni bila posvečena kritičnim razgovorom o sokolskem tisku, pač pa se je posvetilo praktičnim vprašanjem veliko pažnjo. Izvolil se je štiričlanski sosvet sokolskih novinarjev, ki ima glavno nalogo, da organizatorno uredi sokolski tisk. Poleg tega je poročal br. Pospíšil v obširnem referatu o sokolski kritiki, br. Vaníček in Krejčí o Věstníku Sokolském.

Dan kesneje se je vršila seja prosvetnega odseka ČOS. Razpravljalo se je o praktičnih navodilih za prireditev žup-

nih predavateljskih šol; dalje je bilo podano poročilo o delovanju odseka in o socialnem delovanju Sokolstva.

Referat br. R. Procházke, ki je poskusil z rešitvijo vprašanja, če je dosedanje prosvetno delo pravilno, je vzbudil veliko debato, ki je mnogo pripomogla k razčiščenju mnenj in s tem koristila stvari.

Dne 18. novembra so se sestali župni manjšinski zaupniki, in to po prevratu že v tretjič. Govorilo se je o uspehu dosedanjega dela, o manjšinah in gospodarskih razmerah v manjšinskih krajih, dalje je bilo na razgovoru tudi delovanje na Slovaškem.

Mnogo pozornosti je vzbudil predlog, naj se obdarovanja otrok, ki so v manjšinah zelo v navadi, vrše v bodoče dne 28. oktobra, na dan obletnice osvobojenja.

Zenski prednjaški zbor ČOS. je imel svojo sejo dne 24. in 25. novembra, moški prednjaški zbor pa dne 1. in 2. decembra. Oba zbora sta razpravljala o poslovnikih za prednjaške zборе, o ekspediciji v Pariz, o prednjaških šolah, o izpitih in o tehniških listih. Pri ženah se je nato še razpravljalo o novem slavnostnem kroju. Člani so imeli tudi razgovore o prosvetnem delu in so izvolili komisijo v to svrho. Mnogo se je debatiralo o telovadni dolžnosti in dosedanjih izkušnjah.

Odbor ČOS. je zasedal dne 8. in 9. decembra. Poleg običajnih poročil o delovanju, o Tyrševem domu, proračunu in medzletni tekmi (grajalo se je pomanjkanje zunanje organizacije) se je razpravljalo o odpravi v Pariz, ki se je za leto dni odgodila, in se je sklenilo, da se pošlje letos le tekmovalna vrsta. Razprava se je vodila tudi o predlogu o podporah iz Narodnega sklada. Potrdili so se trije poslovniki, in sicer: poslovnik društvenega prednjaškega zbora, poslovnik za stavbo telovadnic in poslovnik častnega razsodišča. Trije poslovniki, in sicer dva za občni zbor in eden za zdravstveni odsek, so bili odvzeti z dnevnega reda.

Odbor je pooblastil predsedstvo, da sme začeti z uresničevanjem misli o samopomočnem podjetju, o sokolski zavarovalnici. Nadaljni sklepi so bili, da se vzida spominska plošča dr. J. Podlipnemu ter da preskrbi ČOS. prevoz telesnih ostankov polkovnika Šveca v domovino.

Jesensko sokolsko zasedanje so zaključili dne 16. decembra zastopniki sokolskih kinematografov, ki so sklenili ustanoviti posebno združenje s stalnimi prispevki in lastno pisarno.

Dne 31. decembra se je vršila sokolska loterija Tyrševega doma. Uspeh žalibog ni tak, kot se je pričakovalo. Zato pa se v zadnjem času zelo množe sokolska darila za Tyršev dom.

Dne 16. decembra se je vršila izbirna tekma za tekmo v Parizu. Izbranih 19 borcev naj bo za daljšo pripravo podvrženih še večkratnim tekmam. Sestanki tekmovalcev se vrše vsako drugo nedeljo v Pragi, oziroma v Přerovu, pod vodstvom bratov Čade in Erbena.

Predsedstvo ČOS. je izdalo proglas na društvene občne zборе. Dalje se izdeluje poslovnik za ruske odseke. Prosvetni odbor je dobil nalogo, da priredi običajno prosvetno šolo in Tyršev seminar. Članstvo pa je bilo pozvano, naj se udeleži zbirke za šolo v Vandy in naj nabira za Čehoslovake za granicami.

Na 2. julij 1924. je sklican sestanek župnih naraščajskih vodnikov. Šola ČOS. za župne vodnike za dec. se pripravlja, in sicer za mesec avgust v Pragi.

Priprave za pokrajinski zlet v Čeških Budějovicah v petropavlovskih dnevih so v polnem teku. Tega zleta se udeleži sedem jugo-

zapadnih čeških žup. Do sedaj je ustanovljenih 14 zletnih odsekov. Zletišče se postavi na sokolském otoku, ki ga je kupilo sokolsko društvo v Budějovicah.

Spominski zlet v istih dneh pripravljata obe župi v Brnu.

Založništvo ČOS. je izdalo v zadnjem času: Priročna knjiga sokolskih činovnikov, II. letnik. — Razdelnik za člansko matico. — Žepni sokolski koledarček. — Proste vaje s siti od J. Planičke in godbo od J. Šoltysa. — Devetica za deco Sokola Praškega, sestavljene od br. Šede in z godbo K. Matějovca. — Radost mladine, proste vaje za ženski naraščaj J. Hruboše in z godbo Fr. Vojtěhovskega. *Ant. Benda, Praga.*

Sokol, glavna češka sokolska revija, nastopa letos 50. letnik. Tako smo poročali bratom in sestram v zadnji številki «Glasnika». Danes hočemo podati glavne markantne točke razvoja tega odličnega lista, ki se je v petdesetih letih, odkar izhaja, razvil v strokovno revijo par excellence. Dne 21. decembra 1870. je naročil dr. Miroslav Tyrš na lastni račun v Gregrovi tiskarni v Pragi nov list ter je tudi izročil prve rökopise, da se jih postavi za tisk. In tako je izšla 1. januarja v 800 izvodih prva številka prvega sokolskega lista «Sokol» med tedaj še ne mnogobrojno sokolsko rodbino, noseč kot uvodnik najlepšo Tyrševo razpravo o Sokolstvu «Náš úkol, směr a cíl». V njem je razvil naš genijalni ustanovitelj v kratkih jedrnatih stavkih celotni sokolski vzgojni program. Prvi letnik, ki obsega okoli 200 strani, vsebuje po veliki večini same Tyrševe članke, ki spadajo med najdragocenejše sokolske spomine. — Toda nastajajoča doba upadanja zanimanja za sokolsko delo, ki je tedaj pričela, je vplivala tudi na «Sokola». Število naročnikov je pričelo padati in v letu 1876. je moral list začasno prenehati — ker ni imel Tyrš sredstev, da bi izdajal list naprej. — Leta 1890. nastaja izboljšanje v Sokolstvu. Društva, ki so že prebolela krizo, so stala zopet na čvrstem temelju in še istega leta je sklenil «Sokol Pražský», da prične z letom 1881. zopet izdajati «Sokola» na družveni račun. In šlo je zopet nekaj časa s 700 naročniki, toda vedno dobra vsebina lista in krepkejši razvoj češkega Sokolstva sta zopetno krizo za trdno prebolela. — V letu 1884. je izgubil «Sokol» svojega ustanovitelja in urednika, br. dr. Tyrša, ki je v avgustu smrtno ponesrečil v Alpah. Redakcijo je prevzel br. Jaroslav Stýblo do leta 1887., ko je nastopil Tyrševo dediščino tedanji tajnik «Sokola Pražského» br. Josip E. Scheiner, sedanjí starosta ČOS. Pod njegovim vestnim, navdušenja polnim urejevanjem se je «Sokol» razvil tako vsebinsko, kakor po obliki in tudi število naročnikov je naraščalo, tako da je doseglo leta 1914. pred vojno 4000 iztisov. — Ob začetku vojne bi bil moral tudi «Sokol» prinesiti vest o smrti avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in zahtevalo se je izjavo lojalnosti. Toda zaman je čakala policija, kako bo list ugonobila, dasi je bila zahteva neizpolnjiva za — sokolski list. In dr. Scheiner je napravil tako: list oni mesec enostavno ni izšel, in gotovo! Toda persekucija «Sokola» ni pustila pri miru. Leta 1915. so br. dr. Scheinerja zaprli in redakcijo v teh nevarnih časih je prevzel dr. Urban. ČOS. je bila razpuščena. «Věstník Sokolský» ustavljen in «Sokol» je postal zopet edini list, ki je imel važno nalogo, družiti na vse konce in kraje razbite sokolske brate in sestre. Naloga je bila težka, ker dunajska vlada ni dopuščala ničesar — cenzura je bila na višku svojega delovanja, «belilo» se je, da groza! — Ali Sokolstvo je vzdržalo — naklada lista je ostala vedno okoli 4000, članstvo si ni dalo ubiti svoje sokolske zavesti po dunajski policiji. — Po vojni je prevzel po 32letnem uredništvu br. Scheinerja redakcijo «Sokola» br. Kavalír in po njegovi smrti sedanjí njegov urednik br. Antonín Benda. — Danes izhaja «Sokol» v 10.000 iztisih.

Šv.

Rusko Sokolstvo. Rusko Sokolstvo nije se moglo pre rata tako razviti kao što se je u drugih naroda. Posebni istorijski razvoj prouzročio je, da se je ruska omladina zanimala za socijalna i filozofska pitanja više nego za slavensku i narodnu politiku. Javnost se je malo brinula za međunarodnu ulogu Rusije i prepuštala je tu brigu omrznutoj vladi. Pored tih općih psiholoških uzroka bilo je i drugih, spoljašnjih. Ruska vlada bila je uopće dugo vremena protivna osnivanju gimnastičkih društava. Ime «Soko» bilo je zabranjeno do g. 1907. Sokolska telovežba bila je doduše uvedena u vojsci, ali ne s njom i sokolska misao. — Avgusta 1914. g. priredilo je rusko Sokolstvo u Moskvi i Petrogradu sjajno uspele patriotske demonstracije, što je bilo za Rusiju nečuveno. Savez ruskog Sokolstva pozvao je svoje članove, da stupe dobrovoljno u vojsku te da ne čekaju, da ih se pozove. Ovaj poziv našao je srdačan odaziv. Predratna povest ruskog Sokolstva svršava se prolivenom krvlju najbolje omladine, koja mora sada, nakon 10 godina, započeti za sokolsku misao novu borbu s istim poteškoćama. Komunistična je vlada naime Sokolstvu još manje sklona nego što je bila carska. — Sovjeti mrze Sokolstvo naročito radi njegove nacionalnosti. Nova pravila Saveza ruskog Sokolstva morala su stoga i napustiti odredbu o slavenskom poreklu članova i otvoriti vrata u «Soko» svim ruskim državljanima bez razlike vere i narodnosti. Besnim napadajima bilo je opet ispostavljeno ime «Soko», koje je ipak uspelo spasti. Kratko zatim došla je vlada sa zahtevom, da Soko uvede također švedski sistem telovežbe, tvrdeći da je sokolski sistem «buržujski». No, i ovu navalu uspelo je odbiti, ipak je morao Savez sokolski pod pritiskom vlade stupiti u «Proletarski savez društava fizične kulture». Kao član tog saveza spada sada pod komesarijat prosvete. Vladina naklada «Vseobuč» štampala je usled toga prošle godine tako potrebni mali sokolski telovežbeni rečnik, kojeg je priredio brat Vondraček. — Kao sva društva u Rusiji imaju i sokolska sada crvene zastave. Članovi, koji nastupaju u kroju, moraju okrasiti košulju velikom peterokrakom crvenom zvezdom, koja ti bije u oči na svim sovjetskim emblemima. Inače se razvija unutrašnji život Sokolstva barem u gradovima još dosta nesmetano u smislu sokolskih načela. Prošle jeseni vršila se u Petrogradu sveruska sokolska skupština, koja je opet izabrala za starostu i predsednika prosvetnih odseka omladine brata J. Dormidontova, po zvanju mornarskog inženjera. Savez izdaje šest puta godišnje svoje litografirano glasilo, koje ima u prvom redu zadaću, da očuva veze među pojedinim društvima. Besprimerno žalosniji je položaj Sokolstva u selima, gde je bez zaštite predano samovolji lokalnih sovjeta. Najglavniji njegov neprijatelj je «Savez komunističke omladine» (Komsomol). Soko mora Komsomolcima ustupati vežbaonice ili sprave. Pored toga često denunciraju «Soko», predbacujući mu, da je protudržavan, čemu se ne smemo uđiniti, ako pomislimo, da je u sovjetskoj republici špijunstvo državljanska vrlina. Ovakvim denuncijacijama prisilili su više društava, da su promijenila svoje ime u «telovežbeno-sportske kružke», «društva fizičke kulture» i sl. Ovakvi slučajevi su naročito mnogobrojni u kavkaskim sovjetskim republikama, gde pridolazi komunističkoj mržnji još i nacionalna netrpeljivost neruskog pučanstva. — Nadajmo se, da će rusko Sokolstvo izdržati ta teška izkušenja, ali u bližoj budućnosti ne može se pomisliti na veći koji razmah. Tim veće značenje dobije zato za rusku i slavensku stvar delovanje emigrantskog saveza ruskog Sokolstva. Iz Rusije pobeglo je pred boljševicima do dva miliona ljudi. Bratska pomoć, koju nude izbeglicama JSS. i ČOS. podvostručeno je važna, jer još nikada nije bilo među Rusima toliko zanimanja za Sokolstvo kao sada.

Poljski svesokolski slet i savezna natecanja poljskog Sokolstva. Svepoljski slet, koji je bio nameravan za g. 1925., prenešen je na kasnije vreme. Mesto toga vršiće se g. 1924. savezna natecanja u Varšavi. — U Poljaka Sokolstvo

do danas usprkos velikom broju članstva (preko 100.000) nema onog značenja kao n. pr. u Čehoslovačkoj i Jugoslaviji. Nedostaje mu još mnogo do te uloge, pre svega pak nesmrtna Tyrševa misao i pravo sokolsko vaspitavanje. Niti način telovežbe, niti metoda nisu sokolski, ali pojedini bolji poznavaoци Sokolstva pokušavaju da postepeno pripreme i poljsko Sokolstvo za jedinstveno i smotreno delovanje u pravom sokolskom Tyrševom duhu.

Tehnički odbor Belgijskog gimnastičkog saveza (Fédération belge de Gymnastique) imao je, kako razabiremo iz njihovog «Bulletin officiel» od januara o. g., dne 14. oktobra pr. g. sednicu, na kojoj se je raspravljalo o predlogu odličnog njihovog stručnjaka g. Gailliez-a, za reformiranje njihovih saveznih prostih vežba, koje su bile do sada uvek lake i jednostavne, po uzoru čeških i jugoslovenskih. Predlog je bio za sada otklonjen. Članovi tehničkog odbora, koji su se izrazili protiv predloga, navadali su razloge, da njihovi prednjaci nisu još dosta izvežbani, da bi mogli navežbati takove teške i komplikovane vežbe, da one uzimlju mnogo vremena i truda na štetu ostalih grana, da onemogućuju nastupanje u velikim masama i slično. Ipak je zaključeno, da će se predlog g. Gailliez-a kasnije ponovno uzeti u pretres.

Belgijski gimnasti i olimpijada. Dok su Česi, Francuzi i Italijani imali već po nekoliko izbornih utakmica za sastavljanje olimpijskog gimnastičkog odeljenja, u Belgijanaca stvar nije mnogo bolje napredovala nego u nas. Januarski broj njihovog zvaničnog «Bulletin» donosi apel na njihove pokrajinske organizacije, društva i vežbače, u kojem se oni pozivlju na intenzivan rad, da se sastavi olimpijsko odeljenje i da se belgijskoj reprezentanci zasluga častno mesto među natecateljima. Isti «Bulletin» donosi i izveštaj sa sednice upravnog odbora njihove federacije, u kojoj se je raspravljalo o tom pitanju. Zanimljivo je, da je glavna poteškoća — pitanje financija, te da jedan govornik izjavljuje, da bi se mogao iznos, koji je potreban za učestvovanje jednog odeljenja kod olimpijskih igara, plodonosnije upotrebiti u druge svrhe, jer da je njihova zadaća da sve većma proširuju svoj pokret, a ne da iztreniraju nekolicinu super-gimnasta. U ostalom, zaključio je skeptični govornik, usled zakašnjenja u trenazi ne može se sa sigurnošću računati na častan uspeh odeljenja. Prevladalo je mišljenje, da treba napeti sve sile za učestvovanje u Parizu, da se očuva već stečeni prestiž, koji je jedan od najboljih činitelja propagande.

Statistika belgijske federacije. Iz «Bulletin-a» belgijskih gimnasta razabiremo, da broji njihova organizacija 217 društava, 9500 gimnasta i 1200 gimnastinja. Koliko ima od tih aktivnih vežbača i vežbačica, nije jasno. Muškog naraštaja ima 6000, ženskog 2850.

Obrazovanje prednjaka u Belgiji. U Namur-u se je vršio u novembru pr. g. prednjački tečaj, koji je trajao 12 dana i bio podeljen na 24 lekcije, svaka po 3 sata. Za učestvovanje u tečaju tražilo se od kandidata, da posebnim ispitom dokažu, da su dovoljno spremni.

Subvencije francuske vlade sportskim i telovežbenim organizacijama. «Le Gymnaste» donosi spisak ovih subvencija, koje iznose ukupno 2,282.000 franaka. Subvencije su dobile i takove organizacije, koje se ograničuju na jednostrano gajenje kojeg manje važnog sporta, i može se zbilja reći, da nijedna od tih organizacija nije bila zaboravljena. Najveće subvencije su dobili «Union des Sociétés de Tir de France» (streljačko udruženje) 240.000 franaka, «Union des Sociétés de Gymnastique de France» (unija gimnasta) 220.000 franaka i «Union des Sociétés d'Education Physique et Préparation Militaire» (Savez društava za telesno vaspitanje i pripremu na vojničku službu) 220.000 franaka.

46. slet francuskih gimnasta u Clermont-Ferrand 8.—9. juna 1924. Pripreme za slet vrše se intenzivno. «Le Gymnaste» od 15. januara o. g. objavljuje

imena članova odbora za organizaciju sleta, odbora za tehnično vodstvo, za saobraćajne veze i izlete, za finance, za higijenu i sanitetsku službu i t. d., koji već deluju svaki u svom delokrugu. 47. slet će se vršiti g. 1925. u Strasbourg, a 48. slet, spojen sa međunarodnim natecanjem, g. 1926. u Lyonu.

Zanimanje francuske javnosti za njihove gimnaste nije tako veliko kao što bi gimnasti želeli. Spominjući nedavno proslavljenu 50godišnjicu «Unije» piše o tom neki gimnast u «Le Gymnaste-u»: «U nekoliko štedljivo odmerenih redaka i, rekô bih, kao protiv svoje volje i nerado izvijestila je velika pariska štampa širu javnost o tom događaju, koji je još i danas nepoznat većini naših gimnasta. Da se je tu radilo o sportskim federacijama ili sličnim udruženjima, bože moj! Čitavi stupei naših velikih dnevnika ne bi bili dostatni!» — Iz navedenog vidimo, da je interes francuske javnosti za francuske gimnaste mnogi manji, nego interes naše javnosti za naše Sokolstvo.

Plivanje ko utakmica Unije francuskih gimnasta za prvenstvo Francuske. Već smo izvestili, da će se prilikom ovogodišnjeg 46. sleta francuskih gimnasta prvi put vršiti utakmice za prvenstvo Francuske. Program ovih utakmica opsiže, obvezatno za svakog natecatelja, i plivanje. Na sednici tehničkog odbora Unije dne 1. novembra pr. g. povelu se je diskusija o tom, u kojoj se je naglasilo, da je bilo potrebno uvrstiti među grane natecanja i plivanje, premda će znatan broj gimnasta zbog plivanja odustati od natecanja, jer će to imati za posledicu, da će u sledećim godinama već svi prvorazredni gimnasti znati plivati, a niko neće smeti da kaže: «Šampion Francuske u gimnastici ne zna plivati». — U glasilu Unije «Le Gymnaste» od 15. januara o. g. u rubrici pod naslovom «Slobodna tribuna», u kojoj uredništvo lista daje mesta člancima općeg tehničkog interesa u kojima se izlažu individualna mišljenja u lojalnoj i korektnoj formi, pod potpisom i isključivom odgovornošću autora, istupa protiv toga neki poznati gimnasta, s motivacijom, da plivanje treba promicati kao jednu od najkorisnijih telesnih vežaba, nikako pak ne smemo zahtevati od natecatelja da znaju plivati. Koliko ima mesta — argumentira pisac — gde nema ni mora, ni reke, ni jezera, a može se ustvrditi, da se polovića društava nalazi u takovom položaju. Svakomu pak je jasno, da se plivanje ne može naučiti niti trenirati u kadi za kupanje.

XII. slet italijanskih gimnasta u Florenci. Posebni sletski vesnik donosi u svom broju za decembar 1923 — januar 1924 imena 94 inostranih društava (iz Alžerije, Belgije, Francuske, Luxemburga, Holandije, Švajcarske i Tunisa), koja su se prijavila za učestvovanje. Prijavljeno je do sada 526 odelenja vežbača, od tih 96 inostranaca. Za sve raspisane utakmice stigle su mnogobrojne prijave. Učesnici će imati na italijanskim železnicama 75%ni popust. Francuska gimnastička unija zaključila je, da će biti zvanično zastupana po svom predsedniku i nekolicini najodličnijih funkcionara, sa zastavom, i uzornim odelenjem od 18 vežbača. — Prigodno sleta prirediće se i velika izložba gimnastičkih sprava, kod koje će biti zastupane pogotovo sve italijanske firme te struke, a možda i koja inostrana.

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Sokolíč. List za jugoslovenski sokolski naraščaj. Urednik Ivan Bajželj. Izdava in zalaga «Učiteljska tiskarna v Ljubljani». Novi, šesti, letnik je nekoliko izpremenil svojo zunanjo obliko. Opremljen je z lepo naslovno vinjeto, tiskarna je preskrbela lepe inicijalke. Letos sta izšli dve številki (vsaka zase) z naslednjo vsebino: Št. 1.: Sokolič v letu 1924. I. B. — O govoru. Iстина in laž. D. M. Bogunović. — Naša povelja! C. Hočevar. — Nekoji znameniti ljudi iz prošlosti o igri. S. Vrdoljak. — Prednjačka šola. Dr. Lj. Kuščer. — Sliko

vite proste vježbe u kolu. Janko Jazbec. — Dopisi. — Glasnik. — Št. 2.: O vrlinah in napakah, I. Brat Bato. — Naša povelja! C. Hočevar. — Nekoji znameniti ljudi iz prošlosti o igri. S. Vrdoljak. — Zgodovina telovadbe. J. Jeras. — Prednjaška šola. Dr. Lj. Kušcer. — Slikovite proste vježbe u kolu. Janko Jazbec. — Dopisi. — Glasnik.

Sokolski Vjesnik župe zagrebačke je pričel s tretjim letnikom. Prva številka ima naslednjo vsebino: Ante Brozović: Zadaća Sokolstva u novoj godini. — Ante Brozović: Zagrebačko Sokolstvo u Beogradu. — Ante Tadić: Visoka škola za tjelovježbu. — August Gostinčar: Sokolska muzička kultura. — Soko jesam ... — Brat Steva Todorović. — Dušan M. Bogunović: Sokolski kalendar 1924. — Župski glasnik. — Jugoslovensko Sokolstvo. — Slavensko Sokolstvo. — Sokolska štampa. — Razno. — Iz uprave. — Dragutin Sulce: Natjecanja članova prigodom pokrajinskog sleta u Zagrebu.

Sokolski Vestnik župe Ljubljana I. X. letnik, št. 1. Urejuje Verij Švajgar v Ljubljani. Vsebina: Poziv starešinstva. — Dr. Viljem Krejči: Ob novem letu. — V. Švajgar: Naše delo. — Pomen Tabora za nas. — Savez. — Zupne vesti. — Listnica uredništva in upravnitva.

Слетски Весник III. Pokrajinskog Sleta Jugoslovenskog Sokolskog Saveza na Vidovdan 1924. u Sarajevu. Urednik Stevan Žakula. — Sarajevska sokolska župa je začela izdajati ta vestnik s posebnim okzirom na zlet. Do sedaj sta izšli dve številki, ki prinašata članka «Pred sletom» in «Historijat dosadašnjih naših sletova» ter navodila za zlet, vaje za tekmo in beležke, ki se nanašajo na zlet in list.

Marijan Boras. Kratki životopis prigodom dvadesetгодиšnjice njegovog sokolskog rada. Izdala sokolska župa «Rijeka» sa sjedištem na Sušaku. Naklada sokolske župe «Rijeka».

Za naše knjižnice.

Naša otadžbina. List za opisivanje kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Godina III. Broj 1. Ureduje prof. D. Jakšić, Karlovac.

Kralj Aleksander I. Junaškemu boreu za ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v našo skupno državo in prvi jugoslovenski kraljici **Mariji**. Zbral in priredil Jakob Dimnik, šolski ravnatelj. V Ljubljani 1924. Izdala, založila in tiskala «Učiteljska tiskarna v Ljubljani». Strani 281. Cena lično vezani knjigi je 40 Din. — Vsebina: I. Državna himna. — II. Istorija srbskoga naroda. — III. Rodovina Karadordevičev. — IV. Narodna sužnost. — V. Osvobojenje. — VI. Himna svobode. — VII. Ujedinjenje. — VIII. Kraljevič Aleksander. — IX. Zaroka kralja Aleksandra I. — XI. Romunija — domovina naše kraljice. — XII. Poroka kralja Aleksandra I. — XIII. Kralj in kraljica na Bledu. — XIV. Izleti Nj. Veličanstev križem Slovenije. — XV. Anekdote. — XVI. Prvi jugoslovenski sokolski zlet v Ljubljani. — XVII. Kronska svet v Ljubljani. — XVIII. Slovenska narodna himna. — Slike: 1. Kraljica Marija. — 2. Kralj Aleksander I. — 3. Karadorđe (Črni Jurij). — 4. Kralj Peter I. Osvoboditelj. — 5. Kneginja Zorka. — 6. Knez Arsen. — 7. Kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom. — 8. Kralj in kraljica na telovadišču. — 9. Nikola P. Pašić.

Cvetko Golar: **Pastirjeva nevesta.** Ljubljana 1923. Natisnila in založila «Učiteljska tiskarna v Ljubljani». Str. 147. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din. Knjiga «Pastirjeva nevesta» obsega enajst povesti in romanc in se po svoji pisani, krepki, izvirni vsebini in lepem narodnem jeziku ugodno razlikuje od današnje simbolistične futuristične literature. Zato priporočamo to knjigo vsem, ki ljubijo živahno, včasih drzno fantazijo, sočne, življenja polne povesti modernega slovenskega pisatelja.